RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: *Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.*

VI. ÅRG. | STOCKHOLM, 1 DECEMBER 1917. | N:r 23.

Utredning.

K. Maj:t har till civil- och justitiedepartementen inkallat sakkunniga för att biträda vid utarbetande av förslag till reformering av den kommunala rösträtten och av de nuvarande utskylds- och fattigvårdsstrecken. Frågan om politisk rösträtt åt Sveriges kvinnor har regeringen däremot icke ansett vara i behov av vidare utredning än den redan erhållit genom de av ministären Lindman föranstaltade Reuterskiöldska och Widellska utredningarna samt 1912 års kgl. proposition. I sitt yttrande till protokollet säger statsministern härom följande:

"När statsrådets nuvarande ledamöter som en bland våra huvudsakliga uppgifter att upptaga arbetet på åtskilliga författningsreformer, främst den kommunala rösträttens omläggning enligt principen om lika rösträtt för alla som betala skatt till kommunen, den politiska rösträttens utsträckning till kvinnorna efter samma grunder som för männen samt revision av vissa så kallade streck, som enligt nu gällande bestämmelser begränsa rösträtten.

Vid övervägande av lämpliga åtgärder för att på bästa sätt skyndsamt bereda dessa viktiga ärenden har det icke synts påkallat att för närvarande vidtaga några särskilda anstalter för behandling av frågan om kvinnornas politiska rösträtt, då utredning av denna fråga redan skett och proposition varit framlagd i ärendet vid 1912 års riksdag."

Att regeringen icke funnit sig föranlåten att upptaga det krav på utredning, som framställdes av konstitutionsutskottets högerhalva vid innevarande års riksdag, är helt naturligt. Denna utredning gällde den särskilda högerlinje för rösträttsfrågans lösning, som då var på tal inom utskottet, och enligt vilken politisk rösträtt endast skulle medgivas kvinnor, som uppnått en högre ålder än den staten anser vara erforderlig för män. Regeringen står härvidlag på samma principiella ståndpunkt som L. K. P. R., nämligen att kvinnornas politiska rösträtt bör fotas på samma grunder som männens, och bryr sig följaktligen icke om att utreda en ståndpunkt, som den anser för principiellt oriktig, detta så mycket mindre som konstitutionsutskottets uttalande icke ledde ens till ett förslag om, att riksdagen skulle genom skrivelse anmoda K. Maj:t om en sådan utredning.

Skulle å andra sidan högern i Första kammaren eller någon del av densamma vara villig att komplettera dessa speciella kvinnostreck med en bestämmelse enlikt danskt och isländskt mönster, att den högre åldersgränsen skulle vara automatiskt sjunkande, tills den nådde den för hela den röstberättigade befolkningen gemensamma åldersgränsen, då skulle man visserligen kunna säga, att principen om politisk rösträtt för kvinnor på samma villkor som för män i verkligheten icke vore uppgiven; det högre åldersstrecket för kvinnorna skulle då reduceras till en ren övergångsbestämmelse. Uppfattas den åter på detta sätt, torde regeringen vara berättigad att utgå ifrån, att i verkligheten ingen utredning vore behövlig. För en övergångsbestämmelse, som endast skall vara i kraft under en begränsad och relativt kort tid är det nog icke värt att sätta en så pass stor apparat i gång, som en officiell utredning ändå är, och vi kunna näppeligen tänka oss att högern inom konstitutionsutskottet under denna förutsättning skulle vidhålla sin önskan om utredning.

För vår fråga är det nog en fördel, att den ej kommit med i den stora utredningskitteln. Härigenom möjliggöres dels att den kommer till riksdagen som en fristående fråga, som blir att bedöma ut ifrån sina egna förutsättningar och svårligen kan göras till något slags bytesobjekt, dels också att den kan komma under behandling under riksdagens förra del, innan de stora stridsfrågorna förhärdat sinnena. För vår del fasthålla vi vid att kravet på politisk rösträtt åt kvinnorna icke är någon politisk partifråga; varje sammankoppling med sådana författningsfrågor, som faktiskt äro detta, har nog en tendens att försvåra och försena vår frågas lösning, och varje lösrivande ur en dylik sammankoppling torde bringa frågan i ett gynnsammare läge.

A. W.

Emedan mödrarna, framför alla andra samhällsmedlemmar, med beslutanderätt böra kunna taga del i rådslagen om ungdomens fostran och i daningen av den samhällsordning, som skall återverka på denna ungdom, därför böra kvinnorna erhålla rösträtt.

Ellen Key.

Hälsningar från utlandet.

Vid ministärskiftet fick Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt mottaga följande telegram:

National Union of Women's Suffrage Societies sänder varma lyckönskningar vid underrättelsen om att den nya regeringen upptagit kvinnorösträtten på sitt program.

Millicent Fawcett.

Varmaste lyckönskningar med anledning av regeringens ställning till kvinnorösträtten.

Chrystal Macmillan.

Gratulerar hjärtligt till den nya regeringens program, vilket erkänner kvinnorösträtten som en viktig faktor i all verklig demokrati. Vi hoppas att snart både svenska och ungerska kvinnor själva kunna arbeta för varaktig fred inom parlamenten. Med systerlig hälsning.

Ungerska Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Kvinnlig utmärkelse.

Förenta staterna har nyligen fått sin första kvinnliga borgmästare. I Moorehaven, Florida, har nämligen fru Marion Hurwitz blivit utnämnd till denna förtroendepost.

Augusta Widebeck 70 år.

Har man inte svårt att tro, att den siffra verkligen är riktig, som står här bredvid namnet på Södermanlands länsförbunds älskade, oförbrännerliga ordförande? Vill man finna Iduns nutida äpplen, gå till våra veteraner, se, att ett liv i uppoffrande utgivande av sig själv för ett stort mål, det förmår bibehålla sinnet ungt och friskt, den som så lever, kan aldrig bli gammal, vad prästbetyget än må säga. Vill man lära sig ej tröttas av svårigheter och hugg, lär då av en sådan kämpe utan fruktan och tadel som Augusta Widebeck.

Skulle det inte vara roligt att en stund få höra henne själv tala om sina livserfarenheter, höra huru hon lyckades driva igenom sin vilja, fastän det kunde synas hart när omöjligt ibland. Vi skulle få höra om, hur hon redan som ung telegrafist med frejdigt mod begynte föra kvinnornas talan. Ej skulle hon själv mena, att det var något märkvärdigt alls, hon uträttat; ej att hon hjälpt Strängnäs blåbandsförening bygga sitt eget vackra hus, alldeles givet ett av de bästa föreningshus i riket; ej vad hon varit för rösträttsföreningen under alla dessa år, hur hon givit den ett outtröttligt arbete, som kulminerade i det av alla erkänt ovanligt lyckade, väl arrangerade Strängnäsmötet förra året.

Vad hon varit i sitt hem är ej här platsen orda om, men har man en enda gång haft förmånen vistas på det vackra, stämningsfulla Visholmen, har man genast känt, att där råder ett det lyckligast tänkbara familjeliv.

Om vi finge sitta och lyssna till 70-åringens minnen, skulle vi alltmer förvånas över, hur hon kunnat göra så mycket utan att förtröttas, men själv skulle hon bara säga sitt: "Inte är det där något att tala om, det var bara roligt alltihop." Medan vi stannade inför hennes verk, skulle vi allt bättre förstå, vad som uppehållit henne. Först och främst en verklig gudsförtröstan, därtill en intensiv arbetsglädje, en stark pliktuppfyllelse, och så har hon i ovanligt hög grad ägt den gudagåvan, humorn, som ger det förlösande ordet, när diskussionen blir för het, som vet att leda in på rätt stråt, det som höll på att gå på sned. Därför blev hon nu också hyllad på sin 70-årsdag såsom få kvinnor blivit det i vårt land.

Från L. K. P. R., från alla sörmlandsföreningarna, vilka tänka ta hennes vackra tanke om födelsedagsfirande ad notam och ge sina blommar till länsförbundets kassa, från rösträttsvänner när och fjärran, från hög och låg kom hyllningen henne till mötes.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR
utkommer den 1 och 15 i var månad.
Redaktör: GURLI HERTZMAN-ERICSON.
Redaktion och Exp.: 6 Karduansmakaregatan II
Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/2 3—1/2 4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel 8600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.
Prenumeration genom posten:
Pris för 1917 Kr. 1: 35.
4:de kvartalet 50 öre.
Lösnummer 10 öre.
För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 2 kr. i postanvisning till tidningens expedition.
Annonspris: 10 öre per mm. å sista sidan, 15 öre å de övriga. Vid längre tids annonsering rabatt.

RÖSTRÄTTSBYRÅN
6 Karduansmakaregatan II, Stockholm
Allm. tel. 147 29. Rikstel. 86 00.
Öppen vardagar kl. 1—1/2 5 e. m.
L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1—3 e. m.

De norska kvinnornas reformarbete.

Man hoppas ju alltid att kvinnorna, när de en gång få medbestämmanderätt i statens angelägenheter skola ha något nytt att komma med, något som kan bli av betydelse för både familj och samhälle, och efter detta siktar man, när man tar del av kvinnornas insats i de länder, där kvinnorösträtten blivit genomförd. I Amerika och Australien veta vi att flera vittgående samhällsreformer skrivits på kvinnornas konto, men i norden har det varit mera tyst. Visserligen ha Norges kvinnor haft blicken öppen för de kvinnors ställning, som arbetat i statens och kommunens tjänst, men det har då i första hand varit befordrings- och likställighetsfrågor man haft uppmärksamheten inriktad på.

Nu ser det emellertid ut som om Norges kvinnor skulle samla sig till en gemensam aktion, som åsyftar genomgripande förändringar i samhällslivet, och denna aktion har utgått från Venstrekvinnelaget. När det sista stora kvinnolandsmötet hölls i stortinget var det i synnerhet de gifta kvinnornas förhållanden, som kommo under debatt, och denna debatt fortsatte på Venstrekvinnelagets möte. Efter ett föredrag av fru Katti Anker Möller avfattades en resolution, vari kvinnorna fordra att vänsterpartiet på sitt program upptar en punkt, som tar särskild hänsyn till förbättringen av de gifta kvinnornas och barnens ställning. De krav kvinnorna uppställa är att husmodersskolor inrättas över hela landet, sjukförsäkring och understöd åt sjuka hustrur samt fri barnsängsvård, och för barnens vidkommande framhålles nödvändigheten av att staten har överinseende över alla barn, som icke uppnått den lagstadgade skolåldern.

De norska kvinnorna framträda alltså med ett bestämt program, inom vars ram man kan hoppas på verkliga förbättringar av barnens och mödrarnas ställning, ty så länge det uppväxande släktet inte omhändertas från begynnelsen förfelar all lagstiftning sitt egentliga mål. Den väg de slagit in på är otvivelaktigt den rätta, och hos flertalet män torde kvinnorna vinna stöd för sina synpunkter, vilka avse hela landets bästa.

Vi hoppas också, att hon nu skall få se ett av sina käraste mål uppnått, att rösträtten skall förunnas oss med det snaraste, och att hon med sin rika erfarenhet skall få vara med om att inrikta kvinnornas arbete för fosterlandets bästa, för rätt och vad gott är.

Ingrid Hallman.

Fernqvists Kappaffär
33 Drottninggatan n. b. och 1 tr. upp **33**
Stort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags
DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR
till billiga bestämda priser. Obs.! Beställningsavdelning.
Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

Vi kvinnor och ungdomen.

På centralstyrelsemötet 1916 sökte den som skriver detta väcka intresse för en ungdomsverksamhet inom rösträttsrörelsen. Tanken upptogs välvilligt och det beslöts att i Rösträtt för Kvinnor lämna plats för en diskussion om saken. Denna har emellertid aldrig kommit till stånd, trots redaktörens personliga intresse för tanken och upprepade anhållan om den begärda inledningen. Det har varit mig omöjligt att fortsätta agitationen, inte på grund av någon förändrad åsikt om sakens betydelse, utan endast därför, att jag vid fortsatta praktiska försök att i mitt läns F. K. P. R. få till stånd ungdomsavdelningar erfarit, hur svårt, för att inte säga omöjligt, det varit för våra redan förut av alltför många bördor betungade rösträttskvinnor att få tid och kraft för ännu en ny verksamhet och därtill en så oerhört krävande som ungdomsarbetet.

Nu leva vi i det fjärde krigsåret, och verkningarna av krigets härjningar tränga oss allt närmare. Vi höra inte mer några lovsånger till krigets ära, om de friska, pånyttfödande vindar det skulle blåsa in i våra gamla trötta samhällen, hur det skulle ge oss både en ny religion och moral. På det ena området efter det andra se vi endast dess nedbrytande verkningar. En av dessa är ägnad att ge oss kvinnor alldeles särskilt mycket att tänka på: den oerhörda påfrestning av den nu uppväxande ungdomen, som blivit en av dess kanske mest ödesdigra följdföreteelser. Jag fick nyligen vid läsningen av en uppsats i Social Tidskrifts sista häfte ett så djupt intryck av detta, att jag inte kan låta bli att här fästa uppmärksamheten på denna. Den har till förf. *pastor J. Wirén* och heter *Ungdomsbrottsligheten under kristiden.*

Förf. påpekar, att statistiken redan under äldre krig påvisat en ökning av brottsligheten, och huru under det nu pågående särskilt en tilltagande brottslighet hos ungdomen varit påfallande, något som konstaterats även i fråga om vårt land. Var är då förklaringen till denna? frågar förf. och ger i det följande en intressant jämförande undersökning av de förhållanden, vari orsakerna måste sökas, dels i ett av de krigförande länderna, Tyskland (denna efter en namngiven tysk förf.) och dels i vårt land. Att här återge något om utländska förhållanden skulle föra oss för långt, de avvika naturligtvis på en del punkter från våra, men i det stora hela ter sig bilden likadan.

I vårt land kan man finna, att en tydlig ökning inträtt i förvildningen hos den ungdom, som faller under barnavårdslagarna. De större anstalterna, Bona, Hall, m. fl. äro överfyllda. Antalet ungdom i fängelserna växer ständigt, flere av dem ha praktiskt taget nästan förvandlats till ungdomsfängelser. De unga rekryteras från vitt skilda samhällslager och tillhöra alla åldrar.

Den allmänna orsaken till dessa förhållanden anser förf. böra sökas i den genomgripande rubbning, som kriget för både de neutrala och de krigförande folken framkallat i snart sagt livets alla förhållanden. Den ytterligt skärpta kamp för tillvaron, som kriget nödvändiggjort, har skjutit de materiella värdena i förgrunden på ett hittills okänt sätt. Dess ödeläggelse av människoliv och materiella värden i en förut otänkbar omfattning har vidare, å ena sidan förslöat ansvarskänslan gent emot dessa värden och därmed även respekten för äganderätten, samt å andra sidan skärpt sinnet för att i den allmänna förstörelsen söka tillskansa sig vad man kan komma över. Det är uppenbart, att ungdomen mer än andra måste påverkas av dessa förhållanden. När de unga se, huru de äldre utnyttja krigskonjunkturerna och på handel under olika former ofta skaffa sig betydande vinst, ligger det nära till hands för dem att dragas med i denna virvel. De lockas till att driva handel med vad de kunna åstadkomma, skrot, metaller, gummi m. m. Det gäller bara att komma över varan, likgiltigt var eller huru, för att omsätta den i penningar. — Å andra sidan har kriget med bl. a. den ständigt fortgående prisstegringen också drivit upp arbetslönen på många områden, även för de unga. Den rikligare inkomsten går, med ungdomens ringa böjelse för att spara, ofta till ett skadligt nöjes- och njutningsliv, biografer, m. m. — Föräldrars och lärares inflytande väger mindre än förr.

Inflytandet från krigsböcker, krigsfilmer, den i pressen framträdande hetsen mot fienderna, liksom av den inrepolitiska kampen mellan partierna påpekas.

Vidare betonar förf. det inflytande, som utövas av de många nya lagar och förordningar, som kristiden gjort nödvändiga. "Det förmyndarskap, som nödtvånget skapat över medborgarna, sträcker sig ju till snart sagt livets alla förhållanden, och det har kommit så hastigt och gripit så djupt, att människorna, ej minst ungdomen, haft svårt att i tänkesätt och handling anpassa sig därefter. När de unga höra, huru de äldre kritisera och klandra allt detta och ofta nog söka kringgå eller motverka de nya bestämmelserna såsom obehöriga ingrepp i individens rätt, så försvagas därigenom respekten för lag och ordning ända därhän, att man till sist ej längre ser eller vill se gränsen mellan vad som är tillåtet eller förbjudet. I denna moraliska förslappning, som nästan dagligen erbjuder sina yttringar i mer eller mindre krass form, torde helt visst ligga en av huvudorsakerna också till den påklagade ungdomsförvildningen."

Slutligen anser förf., att den undernäring, som kristiden medfört, där den drabbar ungdomen måste verka både fysiskt och moraliskt nedbrytande.

Förf. drar av sina iakttagelser den slutsatsen, "att de unga vida mer förtjäna vår medkänsla än vår anklagelse. Den innevarande tidens frestelser och svårigheter överstiga långt ungdomens krafter. Vad skall det bli av de barn, den ungdom, som måste växa upp i en sådan mörk tid som den nuvarande? Förvisso behöver denna ungdom all den hjälp, som den kan få." I Tyskland har man börjat genom vissa restriktiva åtgärder mot tobaksrökning, biograf- och värdshusbesök etc. söka förhindra en del oarter. Även är man betänkt på att, så snart förhållandena medgiva det, söka åstadkomma en nationell rörelse för att bistå och fostra denna ungdom.

Författarens önskemål för våra svenska förhållanden äro: "Allra först detta: måtte det komma liv i våra barnavårdsnämnder!" Han frågar: hur många livskraftiga sådana finnes det i vårt land? I alla större orter borde självständiga barnavårdsnämnder utses. Frivilliga krafter borde intresseras för denna sak och ställa sig som medhjälpare och barnavårdsmän såväl i fråga om barnavårdslagarna som i fråga om den nya lagen om barn utom äktenskapet. Ännu mera behövde den vanvårdade och vanartade ungdomen mellan 15—21 års ålder tagas om hand. "För barnen kan man allt och gör också allt, för ungdomen kan man oftast intet göra. Vad gagnar då allt arbete, som förut nedlagts å barnen? När barnet lämnar skolan, konfirmationsundervisningen och hemmet, lämnas det alldeles åt sig självt. Lämnas så just i sin farligaste och viktigaste tid: övergångstiden från barn till man eller kvinna. Om det nu möter svårigheter att lagstifta för denna ungdoms fostran, borde det i stället lyckas att väcka ansvarskänsla för dem hos de många, som så varmt intressera sig för barnen. Om det under kristiden bjuder svårigheter att taga itu med denna angelägenhet, kan jag ej se annat än att dessa frågor efter kriget på allvar måste tagas upp också i vårt land."

Förf. slutar sin uppsats med en vädjan till alla dem, män som kvinnor, som se vådorna för denna ungdom, att samlas till en verklig ungdomsvård, till ett samfält arbete för dessa ungas rätta fostran.

Hur mycket ger inte allt detta oss kvinnor att tänka på? Inför detta få vi inte skylla ifrån oss med klagan över en redan förut för stor arbetsbörda. Det börjar nu visa sig att med eller utan aktivt deltagande i kriget varje samhälle blir så skakat i sina grundvalar och så oerhörda värden överallt grusade, att i arbetet på att bygga upp det igen alla goda krafter, små som stora, måste komma till användning. Särskilt oss kvinnor väntar en social värnplikt, som ingen av oss kommer att få lätt att undandraga sig. Intet av områdena för denna värnplikt bör ligga oss så nära som ungdomsvården (i vilket ord jag också inlägger barnavården). Vore det inte önskvärt, att vi redan nu kunde draga upp några riktlinjer för vårt arbete på det området? Jag hoppas innerligt, att de många bland oss, som ha en så mycket större erfarenhet av arbetet bland barn och ungdom än undertecknad, inte skola neka att här lägga fram sina synpunkter, och att en diskussion skall bringa oss många goda uppslag.

Den ungdomsverksamhet inom rösträttsrörelsen, som undertecknad talade för vid centralstyrelsemötet 1916, skulle enligt min åsikt, inte så mycket ha till

Skutskärs Husmodersskola,
Skutskär,
tillhörig Stora Kopparbergs Bergslags A.-B., börjar sitt 10:de arbetsår den 14 jan. 1918. Undervisningen omfattar enklare och finare matlagning, bakning, konservering, städning, tvätt, glansstrykning, vävnad och växtfärgning, linne och klädsöm, trädgårdsskötsel m. m. Billig avgift. Prospekt och upplysningar mot porto.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & C:o
Kungl. Hofleverantör
Rikst. 429 **Fredsgatan 3, Stockholm.** A. T. 5048
Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i
Siden- & Ylle-Klädningstyger
Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR
STOCKHOLM
1 Barnhusgatan 1
(hörnet av Drottninggatan)
Stort lager af finare och enklare
MÖBLER
i ek, mahogny, valnöt samt andra träslag äfven målade, till billigaste priser.
Allm. Tel. 114 10 Riks Tel. 65 05

"Elegant"
kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till
Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
GÖTEBORG

mål att tjäna själva rösträttsagitationen, utan uppgiften skulle vara att söka väcka den kvinnliga ungdomens ansvarskänsla, personlig som social, söka uppfostra dem till vakna, moraliskt starka och fria individer och medborgare. Jag redogjorde för ett par flickklubbar i Örebro län, som sökte att på något olika sätt arbeta i denna riktning. Äro månne utsikterna nu något större än förut att få upp en sådan rörelse? — Det gäller ju också att komma åt den manliga ungdomen. Det är den, som befolkar Bona, Hall, väl också nästan utan undantag fängelserna; om det också är troligt, att pastor Wirén långt ifrån undantagit flickorna, då han talar om förvildningen. De moraliska faror, som tiden gjort aktuella, hota nog båda könen. Och hur mycket kan inte den kvinnliga ungdomen påverka den manliga, till gott som ont? Det vore naturligtvis ett så mycket större önskemål för oss att kunna åstadkomma en ungdomsverksamhet för *båda* könen, med personlig och social ansvarskänsla som mål.

Ha vi några i våra led, som vilja ta upp ett sådant arbete? Hur stora svårigheter allt dylikt ungdomsarbete bjuder, därom hör man blott alltför ofta vittnesbörd från personer ur olika läger, som sysslat därmed. Hur svårt, t. o. m. omöjligt, det är att nå den ungdom, som bäst behöver nås, hur man endast får med dem, som förut äro hyggliga och allvarliga och i minsta behov av ledning. Må vi åtminstone inte undandraga oss att göra den största möjliga insats i den "nationella" rörelse, varom pastor Wirén talar, som möjligen kommer till stånd efter kriget. Men vad har egentligen ett land som vårt för orsak att vänta till dess? Hur lång blir kanske inte den väntan och hur mycket djupare hinner inte alla skador tränga? Om man ser en stor fara hota, hur kan man då egentligen säga: Vi måste vänta med räddningsarbetet till den eller den dagen.

Hur viktig och önskvärd emellertid en sådan frivillig föreningsverksamhet är, måste i min tanke av oss rösträttskvinnor som sådana *framför* denna sättas ett verksamt deltagande i det *kommunala arbetet för barn och ungdom!* Pastor Wirén säger: måtte det komma liv i våra barnavårdsnämnder! Jag instämmer däri och tillägger: Måtte det komma kvinnor i dem! Samhällets barnavård skötes nu så gott som uteslutande av män (i ännu högre grad än fattigvården, beroende på att kommunal rösträtt fordras för valbarhet till skolråd, vilket i de flesta fall ju är = barnavårdsnämnd, men ej — åtminstone i praktiken — till fattigvårdsstyrelse, som ju åtminstone i ett större antal fall är självständig). Detta är ju något så absurt, att det ej bör förvåna en, att den i själva verket knappast skötes alls i de flesta kommuner. Skolrådens verksamhet som barnavårdsnämnder är en bisyssla, som oftast blir nästan helt försummad. Vi få väl snart lagstadgade särskilda barnavårdsnämnder. Tyvärr fordras kommunal valbarhet också till dessa. Finns det månne ingen utsikt att få detta villkor upphävt? Det utestänger i synnerhet på landsbygden en så stor massa kvinnor, att det faktiskt där utgör vår allra största kommunala svårighet.

När nu den 1 jan. så stora nya uppgifter läggas på barnavårdsnämnderna, må då inga dugliga kvinnor draga sig undan vare sig inval i dem eller uppgiften som barnavårdsman för barn utom äktenskapet, en svår uppgift, men hur stor och givande bör den inte också kunna bli? På ett helt annat sätt än hittills borde vi också börja intressera oss för det teoretiska reformarbetet på dessa områden och försöka att även innan rösträtten tillfallit oss påverka lagstiftningen. Nu pågår ju en revision av barnavårdslagstiftningen, på vilket område, enligt jag tror red. von Kochs yttrande, ett fullkomligt kaotiskt tillstånd för närvarande råder. Borde vi inte göra allt för att sätta oss in i en sådan lagfråga och i tid kunna framlägga våra önskemål och reformkrav för vederbörande myndigheter? Varför göra våra egna specialister på områdena så litet för att ge oss upplysning däri? I fråga om barnavården är visst litteraturen mycket fattig. En utredande artikel, framläggande moderna krav på barnavårdslagstiftning — finns det ingen av de våra, som kan ge oss det i denna tidning? Anvisningar på litteratur för studium i föreningarna behövde vi också.

Hur mycket arbete återstår inte, innan *folkskolan* i någon större mån fyller sin uppgift? Hur stort andligt inflytande kan en aldrig så utmärkt lärarkår utöva på barn, som den måste släppa ifrån sig vid 12—13 års åldern? Också i denna fråga pågår ju reformarbete. Vidlyftiga betänkanden om fortsättningsskolor ha avlämnats av den därför tillsatta kommittén och ha i år varit föremål för bearbetning av sakkunniga (endast manliga!). Att få tillfredsställande överbyggnader på folkskolan är väl en av de angelägenheter, som ha allra största betydelse, när det gäller ungdomsvård. Också här ha vi ett ämne till studium och diskussion inom föreningarna och i denna tidning! Må vi få höra någon sakkunnig också i detta!

Maja Forsslund.

Ur bokmarknaden.

Anna Lenah Elgström: Mödrar. Albert Bonniers förlag. 344 sid. Pris kr. 5: 75.

Det är inte renässansens ljusomflutna kvinnogestalter, som denna gång träda oss till mötes i Anna Lenah Elgströms nya bok, utan kvinnor från vår egen tid, kämpande dess kamp och tyngda av dess bittra ve, men besjälade av den idealitetens patos, som reser det mänskligas, det eviga livets protest mot en värld, som stelnat i kallt förnuft och dogmtro. Vad som gör Anna Lenah Elgströms diktning så djup och underbar är den livsintensitet, som icke nöjer sig med det en gång färdiga och avslutade, utan söker sig inåt till de eviga källorna, till kärnpunkten av tillvaron, varifrån ny kraft strömmar. Kvinnoödenas yttre gestaltning har för henne föga eller ingen betydelse. Ömt och varsamt lösgör hon de individuella liven ur kaos, genombryter de höljen, vilka förhållanden, arv och traditioner spunnit till en fast puppa kring människosjälen och blottar dess innersta nerv, mäter dess eviga resurser och möjligheter.

Tillvaron är hård, hårdast för dem, som göra mänsklighetens lidanden till sina egna, och Anna Lenah Elgström hör icke till dem, som göra den lättare. Hon känner ångesten, smärtan och lidandet, orättfärdigheten och själviskheten i en värld, som gjort våld till rätt, och det är mot dessa maktens och ondskans sinnebilder som hennes kvinnogestalter avteckna sig, böjda, lidande, men icke brutna. Mot våldet sätta de sin kvinnovilja, sin moderlighets och sin kärleks evangelium. Den omvandlar den lilla barnsliga, späda Marja Ivanovna till revolutionens strålande ikon, den förmår Christina Carolay att offra livet för en idé, och den är evighetstanken, som kastar sitt ljus över tillvaron.

Varje berättelse i Mödrar är ett avslutat helt för sig, men en bärande tanke sammanhåller dem som tråden ett band av pärlor — kärlekens och sanningens evighetstanke. Bland dem lysa några med starkare glans än andra. Så Drömriket, där språkets skönhet, handlingens spänning och tankens djup sammansmälta till ett konstnärligt helhetsintryck. Men det är först efteråt man reflekterar över konsten i Anna Lenah Elgströms diktning. Man gripes av hennes patos och ryckes med av hennes inspiration, som ställer oss ansikte mot ansikte med de mest brinnande problemen, som vi icke kunna komma ifrån, som obönhörligt lyfter sitt Medusahuvud ur mörkret, anklagande och evigt påminnande. Det är ett sådant problem vi möta i den gripande berättelsen Spökbarnen, där författarinnan med profetisk kraft utslungar sitt anatema mot dem, som offra framtiden för sina egna själviska syften. Resultatet av krigets och maktförkunnelsens läror, det är den i sin knopp brutna generationen, hämmad och förkrympt likt de dvärgträd, vilka som ett kuriosum förevisas i blomsterhandlarnas fönster, brustna länkar i den kedja, som leder mänskligheten mot evigheten.

Anna Lenah Elgströms starka, sanna och personliga bok har utom sitt litterära värde även ett moraliskt. Den eggar icke bara till eftertanke, utan även till handling, och det blir kvinnorna, som komma att förstå henne bäst, ty det är deras problem hon gör till sina egna, det är över deras öden hon grubblar, det är dem hon skänker av sin medkänslas djup och det är till dem hon solidariskt sluter sig i sin flammande protest mot nutiden och i sin uppbyggande tro på en bättre framtid.

Gurli Hertzman-Ericson.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE
vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

V. U.

Stockholm.

Till V. U. för hälsning det varmaste tack
Med ett O och ett Ack,
Må striden snart sluta på segerrikt sätt!
Förr fälla vi ej bajonett.

Augusta Widebeck,
70 år och 8 dagar.
Strängnäs.

Från Kiruna till Vättern.

Den, som länge verkat inom rösträttsrörelsen och haft tillfälle att på många skilda platser i landet deltaga i kvinnornas arbete för sin sak, har också kunnat följa de böljor av ebb och flod, av missmod och hoppfullhet, av framgång och svårigheter, som växlat med förhållandena. Efter 1912 års ljusning och den stora namninsamlingens kraftprov kommo år, då all vår entusiasm, all vår tro, vår offervilja brötos mot det envetna och oresonliga motståndets murar, och det var ej underligt om understundom trötthet och modlöshet liksom en tyngande novemberdimma smögo sig över rösträttsarbetet och rösträttsarbeterskorna.

Men en resetalare, som i dessa dagar besöker föreningarna eller bryter ny mark, finner snart att det nu är högre luft, det är en annan stämning, som nu råder. Inte som skulle motstånd och svårigheter vara undansopade — långt ifrån! Nu som alltid fylles man av beundran för dessa många små tappra kvinnor, som var på sin plats framhärda i kampen däremot. I vissa fall har man det knogigt med att ideligen värva nya anhängare för att kunna hålla sin numerär uppe bland en rotlös av- och tillflyttande arbetarestam, i andra är det avstånden, som försvåra samling och arbete bland lantbefolkningen; ibland är det arbetarekvinnorna, som misstro rösträttsrörelsen som ett överklasspåfund; ibland är det de bildade klassernas kvinnor, som stå slöa och likgiltiga eller i kvinnorösträtten vädra endast en förstärkning av de socialdemokratiska krafterna — överallt är det rösträttskvinnorna, som få sitta emellan.

Men ändå är det en annan ton över det hela. Motståndet från männens sida är inte så fränt som hittills; motskälen framföras mera tveksamt och mindre tvärsäkert överlägset; man är mera villig att sakligt diskutera, mindre fallen för att med en hånfull glosa avspisa kvinnorösträtten. Det är som om det äntligen började finnas mera resonans för kvinnornas krav; — låt vara, att det som oftast tyckes vara lika mycket ett fogande i det oundvikliga eller en gryende förhoppning om förstärkning av de egna politiska bataljonerna, som förståelse av kvinnornas krav ur rättfärdighetssynpunkt, som ligger till grund för omsvängningen. Med glädje kan man också konstatera ett och annat fall av omvändelse på grund av verklig övertygelse.

Den stora allmänhetens intresse för frågan tyckes också vara statt i tillväxt. Mötena samla överallt talrika åhörareskaror; ofta fyllas även mycket stora lokaler till sista plats. Och en talarinna märker ovillkorligen hos sitt auditorium ett mera levande gensvar: ur den spända uppmärksamheten, de rörda blickarna, anletsdragens skiftningar, slår henne till mötes en varmare och djupare förståelse än tillförne.

Hoppgivande är även stämningen hos de kvinnor, som hittills iakttagit en mer eller mindre välvilligt neutral ställning till rösträtten. Det är lättare än det brukat vara att finna anknytningspunkterna med dessa kvinnor, man möter större vakenhet och mera vidsyn än man varit van vid. Kristidens erfarenheter ha ej lämnat dem oberörda, och krigets fasansfulla väckelse har hos många av dem mognat förståelsen av den djupaste innebörden i vårt krav på medborgarrätt.

Bland rösträttskvinnorna själva råder naturligtvis en förhoppningsfull glädje över att vår sak av regering och riksdagsmajoritet gjorts till en förgrundsfråga, som oavvisligen fordrar snar och fullständig lösning.

Som en resetalares mest glädjande erfarenhet måste emellertid till sist anföras, att kvinnorna själva överallt visa ett starkt och levande medvetande om, att vi, när en gång rösträtten och valbarheten utsträckes till oss, endast stå vid själva början av värvet, och att vi redan nu måste bruka tiden till en upplysningsverksamhet bland våra egna led, som sätter oss i stånd att fylla samhällsdanarens plikter, när den fulla möjligheten lägges i våra händer, och bära medborgarens ansvar, när vår frihetstimme slår.

E. W. B.

Advokat EVA ANDÉN
JURIS KAND.
Kvinnliga Juridiska Byrån
Lilla Vattugatan 14 (vid Brunkebergstorg)
STOCKHOLM C.
Rättegångar o. juridiska uppdrag av alla slag.
KL. 10—4.
Riks tel. 7576. Allm. tel. 18336.

Söders "English School"
Engelska lektioner och översättningar.
Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.
Annie I. Scott.

Riks 2550 **Allm. 6296**
La fleuriste
Kgl. Hofblomsterhandel
Malmtorgsgatan 6, Stockholm

Örnås Sommar- och Vintersanatorium
högt och härligt beläget i den fagra Simlångsdalen vid Mahults hållplats å Halmstad—Bolmens järnväg. Mottager gäster, som utan att vara i behov av egentlig läkare- eller sjukvård söka vila och rekreation i lugn och naturskön trakt under oklanderliga hygieniska förhållanden i förening med hemtrefnad och ett gott och rikligt bord.
Personer, lidande av tuberkulos eller andra smittosamma sjukdomar mottagas ej.
Referenser: Samtliga hrr läkare i Halmstad och d:r Manne Bergengren i Göteborg. Prospekt erhålles på begäran. Förfrågningar och anmälningar mottagas af INEZ CARLSTRÖM. Postadress Mahult, Ryaberg. Telef.: Simlångsdalen 4 via Halmstad. Telegramadress: »Örnås», Halmstad.

Arvika Vagnfabrik, Arvika.
Kungl. Hovleverantör.
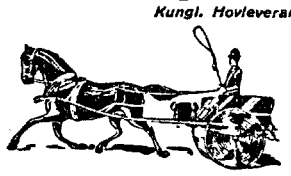
Sveriges **största** fabrik för tillverkning av alla sorters lyx- och arbetsåkdon
Utställning: David Bagaresgata 1, Sthlm.
Priskurant på begäran. Riks t. Arvika 87, Sthlm 4544.
Begär priskurant även å **Kullageraxlar.**

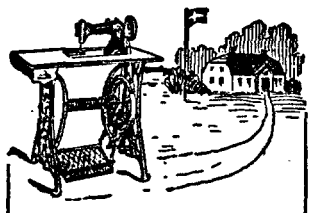
En svensk symaskin till hvarje svenskt hem.
Med solid konstruktion förenar Husqvarna symaskin teknisk fulländning i utförandet.
Den betalar sig!
Husqvarna Symaskin

Jubileumsfest i Luleå.

Luleå F. K. P. R. firade i oktober sitt tioårsjubileum med festligheter, som varade, inte i dagarna tre, men väl i två. Måndagen den 29 oktober var fest anordnad i Ebeneserkyrkan. Högtidligheten inleddes av föreningens ordförande, fröken Märta Bucht, som i samband med invigning av ett föreningsstandar höll ett kortare anförande, varpå en damtrio sjöng en kör ur Trollflöjten "Snart solen i sin glans skall brinna." En musikavdelning följde nu, varvid medverkade fruarna Gurly Högström (piano), Maria Lindgren (fiol), samt fröknarna Anna Högström (sång) och R. Meyer (cello). Programmets huvudpunkt utgjordes av föredrag av fru Elisabeth-Wærn-Bugge, som talade över ämnet: Nya vägar mot en ny värld. Varje del av programmet fick ett förträffligt utförande och mottogs med starkt bifall av den till ungefär 400 personer uppgående publiken, bland vilken även ett ganska stort antal män lyste med sin närvaro.

Följande afton, den 30 oktober, var samkväm anordnat i föreningens vanliga möteslokal, elementarläroverkets högtidssal, som med vanlig beredvillighet upplåtits av föreståndarinnan, fröken Anna Svensson. Festligheten kunde ha förefallit en utomstående och kallsinnig lik ett sammanträde i "Föreningen för inbördes beundran". Där förekom nämligen hyllningstal för ordföranden, hållet av sekreteraren, fröken Anna Svensson, och för styrelsen, hållet av fru Ellen Vleugel. Men den, som några år deltagit i denna förenings sammanträden, vet, att inga ord äro för överdrivna, inga färger för starka, när det gäller att värdesätta deras arbete, som haft föreningens ledning om hand. Framför allt är det fröknarna Märta Bucht och Anna Svensson, som få dela äran av att denna förenings sammanträden äro verkliga högtidsstunder, till vilka man längtar och vilka ge en något att minnas och tänka på.

Fröken Anna Svensson uppläste föreningens tioårsberättelse, av vilken bl. a. framgick, att föreningen hållit 47 sammanträden, vid vilka förekommit föredrag, redogörelser, diskussioner, sång och musik m. m. Vidare fick man höra, vilka som utgjort föreningens första styrelse, och av dessa närvoro inom parentes sagt flera, bl. a. den första ordföranden, länsmejerskan fröken Anna Gustavsson och fru Mia Hellström jämte några av föreningens första medlemmar. Styrelsen utgöres nu av fröken Märta Bucht, ordförande, fröken Anna Svensson, sekreterare, fru Julia Fernlund, v. ordförande, fröknarna Emma Isaksson, kassör, Anna Gustavsson, Anna Högström och Ester Hellström. Av tioårsberättelsen framgick vidare, att fröken Bucht varit ordförande i nio år, under vilken tid hon skött varje mötes förhandlingar samt för övrigt på många sätt nedlagt ett intensivt arbete för vår saks framgång.

Fröken Svensson uttalade därpå styrelsens tack till ordföranden samt överlämnade en vacker minnesgåva, ett halssmycke av guld. Fru Ellen Vleugel förde därefter gemene mans talan och överlämnade till fröken Bucht en av föreningens medlemmar — med glädje, tacksamhet och sympati — hopsamlad penningsumma.

Vidare förekom även denna afton föredrag av fru Wærn-Bugge: Frihet, ansvar och makt — livligt, medryckande och uppryckande! Efter föredraget kom tesupén, ett underverk i dessa tider, åstadkommen genom välvilliga gåvor av te och socker m. m. samt f. ö. genom "knytkalas". Festens avslutningsnummer utgjordes av musik av fruarna Högström och Lindgren och fröken Meyer samt sång av damtrion. X.

Arbetet ute i landet.

Alingsås F. K. P. R. har vid föreningssammanträde den 12 november till centralstyrelsemedlem återvalt fil. kand. fröken Elisabeth Peterson med fru Maggie Täcklind som suppleant. — Birgittadagen firades med föreningsmöte. Under hösten har fröken Emma Aulin lett en samhällskurs, bekostad av den Bergman-Österbergska fonden. Efter den sista föreläsningen var å Stadshotellet samkväm anordnat, som förlöpte under angenämaste stämning. Fröken Aulin blev i Alingsås, liksom å andra platser där hon talat, särdeles populär. — Den 11 november höll fröken Mathilda Widegren ett fredsföredrag. Som inbjudare till detta stod, utom F. K. P. R., jämväl Vita Bandet. Fröken W:s välformade anförande mottogs med det livligaste bifall, och den praktiska lösning talarinnan gav åt fredsproblemet uppskattades till fullo. Tillsammans med Vita Bandet och Moderata kvinnor har föreningen öppnat en sy- och läsestuga, tillgänglig dagligen mellan 6—9,30 e. m. Denna har emellertid ej rönt den uppmärksamhet man kunnat vänta under dessa mörka tider. Orsaken ligger utan tvivel däri, att flertalet husmödrar, trots den besvärande lysebristen, ha svårt (för att ej säga att det tycks vara en omöjlighet) att lämna sina respektive hem. — Sedan innevarande månad, d. v. s. november, har föreningen fått sin lokalfråga löst på mycket tillfredsställande vis. Rektor Bohlin vid samskolan har nämligen visat stort tillmötesgående och inom skolan ställt lokal till förfogande. Sålunda kommer rösträttsföreningen för framtiden att samlas en gång i månaden för att diskutera gemensamma angelägenheter samt genom högläsning av facklitteratur öka sitt sociala vetande. Vid dessa aftnar har man därför tänkt sig att Social Tidskrift kan bli ett både väckande och tändande element.

Hallsbergs F. K. P. R:s 8:de årsmöte avhölls i v. ordförandens, fru Emma Ekstrand, hem, där ett välförsett kaffebord väntade de deltagande. Sedan ordföranden hälsat de närvarande välkomna, gav hon i ett kort föredrag en återblick över kvinnornas arbeten och intressen under år 1917. Till styrelse för år 1918 valdes fru Josefina Molander, ordförande och c. m., fru Emma Ekstrand, vice ordförande, fru Jenny Persson, sekreterare och länsförbundsombud, fru Hilda Bursell kassaförvaltare, fru Minna Kindblad c. s.

Norrahammars F. K. P. R. avhöll sitt ordinarie höstsammanträde tisdagen den 13 november. Först behandlades en del cirkulär från V. U. Därefter företogs val av centralstyrelsemedlem, vartill omvaldes fru Alma Andersson och till suppleant folkskollärarinnan fröken Klara Hultkvist.

Söderköpings F. K. P. R. höll torsdagen den 15 november årsmöte i en av medlemmarnas trevliga hem. Den gamla styrelsen omvaldes så när som på trenne medlemmar, vilka av hälsoskäl och till följd av bristande tid, avsagt sig förtroendeuppdraget. Styrelsen i sin helhet kommer nu att få följande sammansättning: fru Malla Grönlund, ordförande, fröken Hilda Nyström, v. ordförande, fru Anna Lundberg, kassaförvaltare, fröken Agnes Herbert, förut suppleant, nu sekreterare och fru Agnes Carlsson suppleant, fröken Sigrid Viking och fru Signe Lundin. Till revisorer utsågos fröken Ebba Möllerberg och fröken Ragnhild Lundberg. Till centralstyrelsemedlem valdes fru Malla Grönlund med fröken Agnes Herbert som suppleant.

Södertelje F. K. P. R. firade Birgittadagen med ett föreningsmöte och ett samkväm. Till centralstyrelsemedlem och suppleant omvaldes fru M. Dehn och fröken M. Hallström. Ordföranden uppmanade till stödjande av tidningen Rösträtt för Kvinnor. V. U:s cirkulär genomgingos och cirkuläret 127 upplästes i sin helhet. Den av L. K. P. R. föreslagna resolutionen antogs enhälligt. Fru Elin Wägners intressanta föredrag, Medan vi vänta, upplästes och vann livlig anklang. Sånglärarinnan fröken Naëmi Eklund, utgången från madame Cahiers institut, utförde några vackra sånger, ackompanjerad av fru M. Dehn. Föreningsmötet och samkvämet hölls i sekreterarens, fru A. Wallén, hem, där även förfriskningar intogos. Den hemtrevliga och lyckade aftonen gav åt deltagarna ett gott minne av årets Birgitta- och rösträttsdag.

Örebro F. K. P. R. hade den 13 november årsmöte på Vita Bandets lokal. I årsberättelsen meddelas bl. a., att under föreningens 14:de arbetsår 8 ord. sammanträden och 7 föredrag i olika ämnen anordnats. Medlemsantalet är något över 200. Till stadens barnkrubba ha som gåva överlämnats 2,500 kr. Till Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt ha tillsammans 550 kr. överlämnats som bidrag till dess arbete för rösträttssaken. I övrigt har föreningen genom spridande av tidningen Rösträtt för Kvinnor, anordnande av opinionsmöten m. m. sökt verka för sitt syfte. Årsberättelsen slutar med följande ord: Då riksdagen i våras avslog vår begäran om rösträtt, var det dock vid det sista hindret frågan stupade. Nu gäller det. Motståndaren, som först ej ens värdigades se oss, erkänner oss nu. Det sista stormangreppet återstår, segerns dag, och sedan — nya plikter, mer arbete, kanske än tyngre bördor. Ty dessa olyckans år ha slagit så mycket till marken av det, som mödosamt byggts upp, ha ökat sorgerna i världen, ha gjort livet till en långt allvarsammare uppgift. Det är icke makt vi begära, men vi fordra, att ingen skranka reses för vårt arbete att hela de sår, andras händer slagit, att ingen hindrar oss, då vi vilja så nya skördar på förödda fält, att ingen stänger oss ute från fullgörandet av våra plikter mot vårt eget folk och mot mänskligheten. Detta är den frihet vi begära — hur länge skola vi förgäves få kämpa för den?

Föreningens räkenskaper slutade på 1,400 kr. Ansvarsfrihet beviljades. I styrelsen återvaldes fruarna Elsa Perselli, ordförande, Hanna Béen, Josefina Smith och fru Atterling samt nyvaldes fru Skoglund, fröknarna Fridman och Vallström, med fru Vallström och fröken Hagman som ersättare. Efter förhandlingarna hölls föredrag av fröken Elsa Lindh om Några drag ur blåbärsflickornas liv. Mötet var besökt av ett 50-tal medlemmar.

Fru Augusta Widebeck

blev på sin 70-årsdag hjärtligt hyllad. Under dagens lopp fick fru Widebeck mottaga personliga uppvaktningar på olika håll från föreningar, inom vilka hon under årens lopp varit verksam, och från ett stort antal enskilda. Därjämte ankommo lyckönskningar i mängd. På aftonen var i den festligt smyckade blåbandssalen en lyckönsknings- och hyllningsfest ordnad. Handlanden Andersson överlämnade till fru Widebeck en minnesgåva från blåbandsföreningen, en kristallskål fylld med blommor. Redaktör J. Byström, Stockholm, frambar lyckönskningar på Sveriges blåbandsförenings vägnar, och överlämnade en smakfullt textad adress i elegant band, å vilket initialerna A. W. voro synliga i guld. Adressen var av följande lydelse:

"Fru Augusta Widebeck, Strängnäs, ägnas en hjärtlig hyllning på 70-årsdagen 19 16/11 17 för mångårigt, i kärlek uppoffrande arbete i blåbandsrörelsens tjänst. Må minnet från de gångna årens verksamhet få sprida ljus och glädje över dagar som komma. Guds rika välsignelse för nutid och framtid."

Från centralstyrelsen bragte hr J. en minnesgåva i guld.

Under festen höllos i övrigt åtskilliga tal. Skomakaremästare Lännstrand frambar en hälsning från Vansö blåbandsförening, läraren Lindholm talade på Södermanlands blåbandsförbunds vägnar och redaktör Byström för festföremålets make och vid festen närvarande dotter. Pastor Eriksson riktade slutligen några varma ord till fru Widebeck med tack för hennes välsignelsebringande arbete inom samhället. Sist frambar fru Widebeck i varma ordalag ett tack för all den henne ägnade hyllningen.

Festen var ett det vackraste vittnesbörd om de känslor av djupaste sympati och erkännande, med vilken fru Widebeck omfattats i vidsträckta kretsar.

Husmoderns bästa hjälp i dyrtiden är
"Hemmets Räkenskapsbok".
Genom den kan hon lätt kontrollera vart de nu så odryga pengarna ta vägen och visa vad som åtgått till matvaror, kläder, ved o. s. v. Den är *enkel och lättskött, praktisk, överskådlig och fullständig,* så att man vid årets slut kan på grundvalen av densamma göra ett ordentligt bokslut.
Behållningen tillfaller oavkortad röst-
Pris pr st. 75 öre, 10 st. 70 öre, 20 st. 60 öre, 50 st. 50 öre, 100 st. 40 öre.
Rekvisitioner sändas snarast till
Lärarinnan Fru **Signe Thörnqvist,**
Motala Verkstad.

Medaljen Literis et artibus

har tilldelats skådespelerskan fru Gerda Lundequist-Dahlström.

Insänd litteratur.

Albert Bonniers Förlag: Ur Fromhetslivets Svensk-Historia II: 1. Av Emilia Fogelklou. Pris 4 kr.

Dahlbergs Förlags A.-B.: Amerikanska uttalanden om Det brittiska herraväldet i Indien. Pris 50 öre.

Hugo Gebers Förlag: Arbeterskornas värld. Studier och erfarenheter av Gerda Meyerson. Pris kr. 3: 50.

P. A. Norstedt & Söners Förlag: Fredrika Bremers brev. Del III. Pris 16 kr.

Svenska Andelsförlaget: Filosofiska teoriers inflytande på krig och fred. Av Severin Christensen. Pris 50 öre — Tre års vilddjursdyrkan. Av J. Uddin. Pris 60 öre. — De yttersta dagarna. Av Ejnar Hedman. Pris kr. 3: 25. — I myrstacken. Av Laura Fitinghoff. Pris 2 kr.

Tidens Förlag: Förnuftig svensk skrift. Ett inlägg i stavningsstriden av Ture Nerman. Pris 75 öre. — Inferno. Av Edward Stilgebauer. Pris kr. 4: 25.

Stockholm 1917, Ivar Hæggströms Boktryckeri A. B.